

Riksomfattande åtgärdshelhet: Stärkande av nödvändigt kunnande inom tillväxt- och omstrukturerade branscher

Riktlinje för verksamheten: RL 4 Utbildning, yrkeskompetens och livslångt lärande

Särskilt mål: 9.2. Förbättra utbudet och kvaliteten hos utbildningen i tillväxt- och omstrukturerade branscher.

Förvaltningsområde(n) och kontaktperson(er): UKM

Ilmari Hyvönen ilmari.hyvonen@minedu.fi, Petri Haltia (petri.haltia@minedu.fi)

1) Anslutning till det nationella genomförandeprogrammet i Europa 2020-strategin, andra nationella strategier och regional utveckling samt landspecifika rekommendationer för Finland.

Strukturförändringen har i Finland ändrat på den regionala näringsverksamheten och utvecklingen. Plötsliga strukturförändringar har koncentrerats speciellt till södra Finland. Den pågående utvecklingen tvingar Finlands närings- och yrkesstruktur att förnya sig. Till följd av detta kan kvalitativa och kvantitativa krav förändras mycket snabbt. En fortsatt ekonomisk framgång kräver nya förfaringssätt och att kunskapsbasen stärks. På den globala marknaden kan Finland konkurrera endast med starkt kunnande och kreativitet samt genom att utnyttja nya sociala och teknologiska innovationer. En intelligent regional specialisering förutsätter tät interaktion mellan innovations- och utbildningsstrukturer samt ett smidigt samarbete mellan olika fonder.

Strukturförändringarna och den demografiska utvecklingen syns tydligt på arbetsmarknaden och i utbildningsbehoven. Då antalet arbetsföra minskar ökar betydelsen av utbildningsutbudet och dess rätta dimensionering.

2) Mervärde till nationell verksamhet och regional verksamhet i samband med strukturfondsprogram. (Gränsyta för EU-finansiering och nationell finansiering)

Utveckling av riksomfattande utbildningsmodeller. Utbildning är ett viktigt verktyg i utvecklingen av nya tillväxt- och omstrukturerade branscher, men examina har hittills nästan uteslutande använts som lösning. Särskilt inom högskoleutbildningen har detta ofta lett till otillfredsställande och ekonomiskt ohållbara resultat.

Utbildningar som leder till examen ska ses som endast ett sätt för högskolor att svara på kunskapsbehoven inom branscher som står inför mångsidiga och betydande reformer. En utbildning som leder till examen är även i bästa fall ett långsamt sätt att producera ny kompetens och dess relevans är otydlig för branscher där riktlinjerna för reformer ännu skisseras. En utbildning som leder till examen är också ett mycket olämpligt medel i situationer där det finns ett stort antal arbetssökande med examen som har passande baskunskaper för branschen.

Specialiseringsutbildning är utbildning som främjar yrkesmässig utveckling och specialisering. Den riktas till personer som avlagt högskoleexamen eller på annat sätt påvisat motsvarande kompetens. Med hjälp av specialiseringsutbildningar erbjuds personer som redan varit verksamma i arbetslivet en systematisk möjlighet att fördjupa sin expertis, inrikta sin kompetens på nytt utanför utbildningen som leder till examen samt flexibelt stöda behoven inom nya växande expertisområden. Specialiseringsutbildningen är en ny utbildningsform vid sidan av examensutbildning och fortutbildning.

Traditionell fortbildning producerar program som kräver tunga planeringsprocesser. Således skulle det också vara vettigt att till åtgärderna för att förstärka kunnandet inom förnybara branscher lägga till arbetslivsutbildning som består av olika examensdelar, som genom att utgå från en examen tydligt skiljer sig från den traditionella fortbildningen. Det innehåll som erbjuds är högskolors kärnkompetens, men inom arbetslivsutbildningen anpassas examensdelar och deras kombinationer samt undervisningsmetoder och individuellt producerade delar till målyrken och -uppgifter.

Författningsförändringarna som omfattar universitetens och yrkeshögskolornas nya specialiseringsutbildning trädde i kraft i början av 2015. Universiteten och högskolorna kan ansöka om statsbidrag för specialiseringsutbildningar och ordnande av dem. För att specialiseringsutbildningarna ska bli sådana helheter som på avsett sätt svarar på arbetslivets behov och till vilka även arbetslivet förbinder sig ska man dock i synnerhet stödja och säkra deras anknytning till arbetslivet. Detta förutsätter en starkare arbetslivsinriktning än hittills, allt från bedömning av utbildningsbehov till planering och genomförande av utbildningen. Arbetslivsinriktade specialiseringsutbildningar bör i synnerhet planeras för behoven för nya tillväxt- och strukturuomvandlingsbranscher.

För att utvecklingen av denna nya form av fortbildning och arbetslivsinriktade specialiseringsutbildningar kontrollerat struktureras och på ett hållbart sätt producerar tillämpningsbara riksomfattande lösningar, är ett samarbete med ERUF:s RL 2 särskilt motiverat.

Prognostisering av utbildnings- och kunskapsbehoven. Förändringarna inom arbetslivet måste kunna svaras på genom bättre riktade utbildningsåtgärder. Arbetsmarknaden genomgår en strukturförändring där yrken, branscher och arbetets innehåll förändras snabbt. En stor del av de vuxna inom arbetslivet har inte de färdigheter som skulle skapa förutsättningar för ett sömlöst byte av yrke, eller en ändring av arbetsuppgifter på det sätt som företagets verksamhetsstrategi kräver.

Prognosmetoderna för utbildningsbehov har utvecklats för arbetsmarknadens kommande arbetskraft, men för personer redan i arbetslivet och andra vuxna finns det i Finland ingen nationell prognosmodell. Utvecklingen av prognostisering inom vuxenutbildning är viktigare än någonsin då vuxenutbildningen tilldelas allt mindre offentliga resurser. Verktyg måste finnas för att bättre rikta vuxenutbildningen att svara på arbetslivets och individers behov.

3) Beskrivning av konkret innehåll samt eftersträvansvärda ändringar och resultat för verksamheten. Anslutning till andra riksomfattande åtgärdshelheter.

Utveckling av riksomfattande utbildningsmodeller. En ny form av nätverksbaserad högre utbildning uppkommer för att svara på tillväxt- och omstruktureringsbranschernas behov. Med utbildningen ska man flexibelt kunna skraddarsy utbildningsprodukter för förnybara branscher baserade på högskolornas grundläggande kunnande. Utvecklingsvillkoren för den nya formen av utbildning är: fördjupa sig direkt i frågor angående den bransch som utvecklas och direkt koppling till högskolornas kärnteknik. En arbetslivsutbildning som består av olika examensdelar är en klar utgångspunkt för den nya utbildningsformen. Utvecklingsarbetet fäster speciell uppmärksamhet på att genomföra ERUF:s RL 2.

Inom branscher med tillväxt och strukturuomvandlingar uppstår specialiseringsutbildningar som svar på de behov av specialisering efter examina som framkommit i arbetslivet. Det uppstår projekt i form av samarbete mellan högskolorna och aktörerna inom arbetslivet.

Prognostisering av utbildnings- och kunskapsbehoven. Riksomfattande prognostiseringsmetoder utvecklas för utbildnings- och kunskapsbehov inom vuxenutbildningen och prognostiseringsinformationen utnyttjas inom vuxenutbildningen för ett mer relevant utbildningsutbud.

Med åtgärderna i åtgärdshelheten stöds att målen för följande riktlinjer för verksamheten uppnås genom kunskapsutveckling: RL 2 Produktion och användning av ny information och kunskap, RL 3 Sysselsättning och arbetskraftens rörlighet och RL 5 Social delaktighet och kampen mot fattigdom.

4) Den riksomfattande åtgärdshelhetens samordningsmekanismer, förvaltningsmodell och samarbete mellan förvaltningsområden för tvärssektoriella åtgärdshelheter.

NTM-centralen i Norra Österbotten fungerar som medlande organ. Projekt stöds genom samordning av genomförandet, skapande och uppehåll av nätverk, forsknings- och utvecklingsverksamhet, förvaltning samt utvärdering och spridning av resultat. Finansierande NTM-central stöder projekt speciellt genom samordning av genomförandet och genom administrativ ledning. I utvecklingen av riksomfattande utbildningsmodeller är skapandet av kontakter för genomförandet av ERUF:s RL 2 särskilt viktigt (bl.a. INKA-programmet). Angående innehållsmässig vägledning stöds den finansierande NTM-centralens arbete av en styrgrupp och experter vid undervisnings- och kulturministeriet.

5) Verksamhetens:

- **tidtabell**

Utveckling av riksomfattande utbildningsmodeller 2014–2020, prognostisering av utbildnings och kunskapsbehoven 3 år.

- **huvudsakliga organisationer**

UKM, NTM-centralen i Norra Österbotten

- **antal årsverken per organisation för myndigheter som finansieras med programstöd och som omfattas av statsbudgeten**

Kompletteras

- **kostnads kalkyl (offentlig finansiering totalt €)**

9,060 milj. €